



**FOLKETINGETS
OMBUDSMAND**

FOB 2021-38

**Forkert at give
gymnasieelev en skriftlig
advarsel for debatindlæg
i avis**

Resumé

15. december 2021

En gymnasielev skrev et kritisk debatindlæg i et større dansk dagblad om undervisningsniveauet på gymnasierne og sine medstuderendes engagement i timerne. Debatindlægget havde overskriften "Mine medstuderende er dovne, sløve og mangler respekt". I indlægget beskrev hun sine medstuderende som "sløve og ugidelige", og hun skrev, at de "sænker og ødelægger undervisningsniveauet så drastisk for os studerende, som går i skole for at lære". Hun opfordrede ligeledes til at få fjernet "de luddovne elever og giv plads til os, der går i gymnasiet for at dygtiggøre os".

Forvaltningsret

12.2

Menneskerettigheder

1.5

Statsforfatningsret

3.2

Som et eksempel skrev gymnasieeleven om et gruppearbejde på skolen, og hendes oplevelse af en anden elev. Den anden elev var ikke omtalt med navn, men flere lærere og elever på gymnasiet vidste ifølge gymnasiet, hvem der var tale om.

Gymnasiets ledelse gav efterfølgende eleven, der havde skrevet indlægget, en skriftlig advarsel for at have overtrådt skolens studie- og ordensregler vedrørende respekt for sine medstuderende. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet opretholdt gymnasiets advarsel.

Ombudsmanden udtrykte forståelse for, at gymnasiet ikke havde ment at kunne sidde ytringerne i debatindlægget overhørig, men fandt samtidig, at der ikke alene med afsæt i gymnasieelevens udtalelser om den anden elev i debatindlægget var grundlag for at give gymnasieeleven en skriftlig advarsel for overtrædelse af gymnasiets studie- og ordensregler. Han henviste bl.a. til proportionalitetsprincippet og til gymnasieelevens ytringsfrihed.

Ombudsmanden tilføjede, at skolen på anden måde kunne have handlet i anledning af de pågældende ytringer i debatindlægget, og at han ikke havde taget stilling til, om andre forhold vedrørende gymnasieelevens optræden på skolen, eventuelt i sammenhæng med debatindlægget, kunne have dannet grundlag for en skriftlig advarsel.

(Sag nr. 20/04939)

I det følgende gengives ombudsmandens udtalelse om sagen, efterfulgt af en sagsfremstilling:

Ombudsmandens udtalelse

1. Sagens baggrund

A var i december 2019 elev på gymnasiet X.

Den 26. december 2019 bragte Berlingske et debatindlæg skrevet af A med overskriften "Mine medstuderende er dovne, sløve og mangler respekt". A var angivet som gymnasieelev på X og bestyrelsesmedlem i en navngiven politisk ungdomsorganisation. I debatindlægget var der anført følgende:

"Mine medstuderende er dovne, sløve og mangler respekt

Det følgende er ikke højreorienteret klynk. Tværtimod er det en fortælling om, at vores uddannelsessystem er kørt af sporet – langt af sporet.

Jeg er træt af sløve og ugidelige medstuderende, der sænker og ødelægger undervisningsniveauet så drastisk for os studerende, som går i skole for at lære. Fjern nu de luddovne elever, og giv plads til os, der går i gymnasiet for at dygtiggøre os.

Jeg er udmærket klar over, at der i en klasse altid vil være niveauforskelle. Det skal der være plads til og respekt for. Jeg klandrer ikke elever, der fagligt har det svært.

Den gruppe, jeg henvender mig til, er de elever, der forstyrrer undervisningen, kommer for sent, ikke deltager i gruppearbejde, samt de der gør deres egen ugidelighed til deres medstuderendes problem.

Savner højere krav

Mit andet år på X lakker snart mod enden. Uengagerede elever er et åg for mig og de af mine medstuderende, der ønsker at lære og ikke kun ønsker et afgangsbrev. Jeg er forbitret over, at gymnasierne ikke stiller højere krav til eleverne.

For nylig havde vi i min klasse et tværfagligt forløb i grupper. Da jeg konfronterer min lærer med, at vi i min gruppe har en elev, der ikke laver noget, retfærdiggøres hendes handling ved, at læreren pointerer, at vores gruppe er bedre tjent, hvis situationen forbliver sådan. Hvorefter jeg fortæller ham, at hendes ugidelighed over for gruppearbejdet ender med at

være vores problem, da vi har fået svækket gruppens arbejdskraft med 25 pct. Det var han uenig i.

Gymnasierne og lærerne skal fæstne lid til, at eleverne godt kan. De skal turde stille krav til os, for det er altså ikke for meget at forlange af os, at vi laver noget.

Problemet har rod i en mentalitet om, at gymnasiet er for alle. Men det er gymnasiet ikke.

Jeg er overbevist om, at nogle unge ganske enkelt er bedre tjent med en anden uddannelse, og det bør gymnasiet, lærerne, politikerne og eleverne åbne øjnene for.

Spilder min tid

Måske er jeg blot en egoistisk pige, der bør koncentrere mig om mit eget, men det irriterer mig, at der skal bruges så mange ekstra ressourcer på elever, der ikke gider. Jeg spilder min tid, og det fører en slap moral med sig, som ikke giver os elever lyst til at yde 100 pct., når vi kan komme igennem med mindre. Det er desværre blevet mentaliteten i gymnasiet, og det forstår jeg godt, når der ikke stilles større krav, end at vi skal møde ind, når klokken ringer.

Jeg er træt af den måde, vores gymnasiesystem fungerer på. Jeg har fået nok af medstuderende, der stjæler læringstid fra os, der gerne vil, og jeg har fået nok af politikere og skoler, der ikke gør noget ved problemet.”

Den 10. januar 2020 rettede Berlingske debatindlægget for at sikre, at ”en elev, der kritiseres for ringe indsats i et gruppearbejde, ikke kan identificeres”. Efterfølgende udtalte Pressenævnet i øvrigt kritik af, at avisen først efterfølgende foretog en effektiv sløring af den pågældende.

Den 13. januar 2020 skrev rektor for X til A, at skolen i anledning af debatindlægget i Berlingske den 26. december 2019 havde modtaget en klage fra en forælder til en elev i A's klasse. A ville derfor blive indkaldt til en samtale for at få forelagt sagen og mulighed for at udtale sig. Hun havde desuden mulighed for at sende sine skriftlige kommentarer til sagen. Rektor skrev, at skolen betragtede henvendelsen fra den pågældende forælder som ”en mobbesag”.

A sendte den 13. januar 2020 sine bemærkninger til rektor, hvori hun anførte bl.a. følgende:

"Det er en kedelig situation, vi er havnet i, da hensigten med artiklerne ikke har været at træde nogen over tæerne, men at belyse et problem i gymnasiet.

...

I Berlingske skriver jeg startvist, at det er en fortælling om hvordan uddannelsessystemet i min optik er kørt af sporet. For at kunne lave et skriv om pågældende, bliver jeg nødt til at tage udgangspunkt i mine observationer. Dette er gruppearbejde såvel som bagerste række, der ikke følger med. Jeg tror de færreste mennesker handler ud fra at såre andre. Det er jeg tilsyneladende kommet til efter som B føler sig truffet, trods hun ingenlunde er nævnt. Dette er selvfølgelig beklageligt – ikke desto mindre."

Ifølge et håndskrevet notat med overskriften "Partshøring mdl." blev der den 13. januar 2020 afholdt et møde mellem bl.a. A og rektor.

Den 16. januar 2020 meddelte X A en skriftlig advarsel og anførte bl.a. følgende:

"På baggrund af dine udtalelser i Berlingske d. 26/12 2019 samt BT d. 29/12 2019 modtog vi en klage fra en forælder til en elev i din klasse. Det fremgår af klagen, at dine udtalelser opfattes som krænkende og mobbende ift den pågældende elev. (...)

Du har været indkaldt til mundtlig samtale, samt skriftlig partshøring i sagen.

Skolen betragter henvendelsen fra den pågældende forælder som en mobbesag og har derfor ageret efter skolens antimobbestrategi, skolens studie- og ordensregler, samt lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø (LBK Nr. 316 af 05/04/2017).

Skolen giver dig på den baggrund en skriftlig advarsel og en betinget sanktion, om at skulle du igen overtræde skolens studie- og ordensregler vedr. respekt for dine medstuderende, så vil vi se os nødsaget til at iværksætte skrappe sanktioner fra studie- og ordensreglerne.

Du indkaldes desuden til et mæglingmøde, hvor begge parter i sagen skal snakke om situationen og de udfordringer, der er forbundet med samværet mellem dig og din klassekammerat efter dine udtalelser. Nærmere dato vil komme.

Skolen har pligt til at sikre, at I begge kan fortsætte jeres skolegang under opfyldelse af skolens studie- og ordensregler og værdier – herunder gensidig respekt.”

A klagede den 22. januar og 17. februar 2020 til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet over den skriftlige advarsel og anførte bl.a., at debatindlægget i Berlingske den 26. december 2019 ikke var udtryk for mobning, og at hun havde brugt sin ret til ytringsfrihed.

Den 4. september 2020 traf Styrelsen for Undervisning og Kvalitet afgørelse om at opretholde X' skriftlige advarsel af 16. januar 2020. Det var styrelsens vurdering, at det forhold, at A lod debatindlægget offentliggøre i en landsdækkende avis, isoleret set – dvs. uafhængig af mobbespørgsmålet – havde været krænkende for den elev, som var omtalt i debatindlægget, og at det i kraft heraf var i strid med skolens studie- og ordensregler. Styrelsen lagde i den forbindelse vægt på, at den omtalte elev ”uden tvivl blev eksponeret for sine holdkammerater på skolen m.fl.”. Det var tilfældet, selv om hun ikke var navngivet i indlægget. Det var endvidere styrelsens vurdering, at debatindlægget – selv med skyldig respekt for og hensyntagen til A's ytringsfrihed – i sig selv kunne begrunde den skriftlige advarsel.

Styrelsen for Udvikling og Kvalitet udtrykte i den forbindelse forståelse for, at en mundtlig irettesættelse (en pædagogisk tilrettevisning) ikke i situationen kunne anses for en tilstrækkelig effektiv reaktion på krænkelsen af den pågældende elev.

Den 16. december 2020 klagede du på vegne af A til mig over, at X den 16. januar 2020 gav A en skriftlig advarsel, og at Styrelsen for Undervisning og Kvalitet den 4. september 2020 opretholdt advarslen.

Jeg henviser i øvrigt til sagsfremstillingen bagerst i denne udtalelse, der indeholder en nærmere gengivelse af sagens forløb.

2. Retsgrundlag

2.1. Lovregler

2.1.1. Lov om gymnasiale uddannelser

Lov om gymnasiale uddannelser (nu lovbekendtgørelse nr. 1375 af 24. juni 2021) fastsætter i § 1 bl.a. følgende:

”§ 1. (...)

...

Stk. 4. Uddannelserne og institutionskulturen som helhed skal forberede eleverne til medbestemmelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Undervisningen og hele institutionens dagligliv må derfor bygge på åndsfrihed, ligeværd og demokrati og styrke elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene. Eleverne skal derigennem opnå forudsætninger for aktiv medvirken i et demokratisk samfund og forståelse for mulighederne for individuelt og i fællesskab at bidrage til udvikling og forandring samt forståelse af såvel det nære som det europæiske og globale perspektiv.”

Loven indeholder desuden i § 43 følgende bestemmelse:

”§ 43. Institutionens leder fastsætter institutionens studie- og ordensregler, jf. dog stk. 3. Institutionens leder gør eleverne og kursisterne bekendt med studie- og ordensreglerne.

Stk. 2. Eleverne og kursisterne har pligt til at følge studie- og ordensreglerne. Institutionens leder træffer afgørelse om iværksættelse af sanktioner over for elever og kursister, der ikke følger institutionens studie- og ordensregler.

Stk. 3. Børne- og undervisningsministeren kan fastsætte regler om studie- og ordensreglerne, herunder om iværksættelse af sanktioner over for elever og kursister, der ikke følger studie- og ordensreglerne. Ministeren kan i den forbindelse fastsætte regler om, at der også kan iværksættes sanktioner i anledning af elevadfærd, der er udvist uden for institutionen, hvis adfærden har haft en direkte indflydelse på god orden på institutionen, (...)”

Af forarbejderne til § 43 i lov nr. 1716 af 27. december 2016 om gymnasiale uddannelser fremgår bl.a. følgende:

”Efter den foreslåede bestemmelses *stk. 3* kan ministeren for børn, undervisning og ligestilling fastsætte regler om institutionernes studie- og ordensregler. Institutionens leder skal fastsætte studie- og ordensreglerne inden for de rammer, som udstikkes ved en kommende bekendtgørelse.

...

(...) Alle sanktioner skal som i dag stå i rimeligt forhold til de begåede overtrædelser af studie- og ordensreglerne og kan kun pålægges efter en konkret vurdering, jf. det forvaltningsretlige proportionalitetsprincip.

...

Herved sikres der bl.a. udtrykkelig hjemmel til at fastsætte, at de i bekendtgørelsen anførte reaktionsmuligheder vil kunne anvendes ikke blot i anledning af en elevs opførsel i forbindelse med benyttelsen af institutionens tilbud, men tillige i anledning af anden elevadfærd, hvis adfærd, selv om den er udvist uden for institutionen, har haft en direkte indflydelse på god orden på institutionen, herunder på respektfulde relationer mellem institutionens elever indbyrdes og mellem elever og ansatte. Det vil i sammenhæng hermed blive tydeliggjort i bekendtgørelsen, at institutionens leder endvidere kan fastsætte ordensregler herom.

...

Den præciserede bemyndigelse vil tydeliggøre institutionsledernes adgang til at gribe ind over for f.eks. elevs mobning af hinanden eller af deres lærere på de sociale medier, selvom adfærd måtte foregå i fritiden og uden for institutionens område, hvilket kan have stor betydning for at kunne opretholde et godt og respektfuldt undervisnings- og læringsmiljø.

Det bemærkes, at proportionalitetsprincippet må føre til, at institutionernes ledere er særlig varsomme, når de påtænker at iværksætte foranstaltninger på baggrund af elevadfærd, der udvises uden for institutionen.”

Jeg henviser til lovforslag nr. L 58 af 9. november 2016. Lovforslaget kan læses på Folketingstidende.dk. samling 2016-17, tillæg A.

2.1.2. Lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø

Efter § 1 i lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø (lovbekendtgørelse nr. 316 af 5. april 2017) har elever, studerende og andre deltagere i offentlig og privat undervisning ret til et godt undervisningsmiljø. Eleverne og de studerende mfl. skal medvirke til og samarbejde med ledelsen om at tilvejebringe og opretholde et godt undervisningsmiljø og herunder bidrage til, at de foranstaltninger, der træffes for at fremme et godt undervisningsmiljø, virker efter deres hensigt.

Efter lovens § 1 b skal den myndighed, der har ansvar for uddannelsesstedet, fastsætte en antimobbestrategi, herunder en strategi mod digital mobning.

2.2. Administrative forskrifter

2.2.1. Bekendtgørelse om studie- og ordensregler m.v. i de gymnasiale uddannelser

I bekendtgørelse nr. 1338 af 9. december 2019 om studie- og ordensregler m.v. i de gymnasiale uddannelser, som er udstedt i medfør af bl.a. § 43, stk. 3, i lov om de gymnasiale uddannelser, er der fastsat bl.a. følgende bestemmelser:

"Studie- og ordensregler

...

§ 2. Institutionen fastsætter sine studie- og ordensregler, så de omfatter følgende:

1) (...)

2) Institutionens nærmere regler (ordensregler) om orden og samvær i forbindelse med undervisningen, på institutionen og uden for institutionen, herunder i elevernes fritid, jf. § 4, stk. 2. Institutionen fastsætter endvidere sine nærmere regler om procedurer for institutionens håndtering af elevs overtrædelse af disse regler, jf. blandt andet § 8.

Stk. 2-3. (...)

Stk. 4. Institutionens ordensregler indebærer endvidere uanset deres konkrete indhold, at eleverne som minimum skal overholde almene normer for god orden og godt samvær for elever på en uddannelsesinstitution, hvor der er respektfulde relationer mellem eleverne indbyrdes og mellem eleverne og institutionens bestyrelsesmedlemmer, ledere, lærere og andre ansatte. (...).

...

§ 4. Institutionen kan blandt andet fastsætte ordensregler, jf. § 2, stk. 1, nr. 2, og stk. 4, om følgende:

1) Almindelige normer for orden og samvær, herunder om følgende:

a) Brug af institutionens undervisningssprog som det almindelige, fælles sprog i et samvær, der inkluderer alle respektfuldt.

b-c) (...)

2) Særlige normer for orden og samvær om blandt andet følgende:

a) (...)

b) Mobning.

c-g) (...)

Stk. 2. Institutionen kan fastsætte sine ordensregler, så de også omfatter elevernes adfærd uden for institutionen, herunder i deres fritid. Elevernes adfærd i deres fritid kan dog kun være omfattet af ordensreglerne, når deres adfærd, for eksempel deres digitale adfærd på blandt

andet sociale medier, har haft direkte indflydelse på undervisningsmiljøet, herunder ordenen og samværet på institutionen.

§ 5. Institutionen kan mundtligt eller skriftligt give eleven en pædagogisk tilrettevisning i tilfælde af en eller flere overtrædelser af studie- og ordensreglerne, herunder ved prøver, af mindre alvorlig karakter.

Stk. 2. Institutionen kan i andre tilfælde af en eller flere overtrædelser af studie- og ordensreglerne, herunder ved prøver, give eleven en skriftlig advarsel. En advarsel bortfalder normalt ved skoleårets udløb eller, hvis institutionen har fastsat dette i studie- og ordensreglerne, efter et år.
(...)"

Bekendtgørelse nr. 1338 af 9. december 2019 om studie- og ordensregler m.v. i de gymnasiale uddannelser trådte i kraft den 1. januar 2020, jf. bekendtgørelsens § 14, stk. 1. Den tidligere gældende bekendtgørelse (bekendtgørelse nr. 1077 af 13. september 2017 om studie- og ordensregler m.v. i de gymnasiale uddannelser) indeholdt bestemmelser svarende til de ovenfor nævnte.

2.2.2. Studie- og ordensregler, herunder antimobbestrategi

Jeg har fra myndighederne modtaget "Studie- og ordensregler for (gymnasiet X mfl.)", herunder "Antimobbestrategi (...)", som angiver at være gældende fra 1. december 2018. Jeg går ud fra, at de nævnte regler var gældende for X, da A's debatindlæg blev bragt i Berlingske, og hun modtog en advarsel.

Af studie- og ordensreglerne fremgår bl.a. følgende:

"Ordensregler

Vi finder det vigtigt, at alle elever får et maksimalt fagligt udbytte af undervisningen, og at der skabes et miljø, hvor den enkeltes udvikling og trivsel tilgodeses.

Du er her for at få en god ungdomsuddannelse, og du skal derfor opføre dig på en måde, som er med til at sikre, at de andre elever også får det.

- Du skal generelt have en adfærd, der positivt støtter op om undervisningens gennemførelse. Dette gælder både den måde du taler til andre på, og den måde du handler og opfører dig på.
- (...)
- Du skal respektere skolens elever, lærere og andre ansatte.
- (...)

God adfærd

Vi forventer, at alle elever på (gymnasiet X mfl.) har en pæn og ordentlig adfærd på skolen.

Vi lægger vægt på, at vi udviser respekt for hinanden, og at der er en god omgangstone på skolen. Vis derfor respekt for hinandens forskelligheder, hinandens ting og skolen bygninger og inventar. Den gode adfærd omfatter også adfærd i din fritid der kan påvirke trivsel og undervisningsmiljøet på skolen.

...

Mobning

I henhold til 'Bekendtgørelse af lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø' har skolen en antimobbestrategi. Den fulde lovtekst kan findes *her*.

Adfærd på sociale medier mm.

Du skal tænke dig godt om, inden du lægger oplysninger på f.eks. Facebook eller Youtube. Dette gælder også, når du er med til at skrive om dine klassekammerater i den såkaldte 'blå bog'. Du har lov til at ytre dig og sige din mening, men du har også et ansvar, og ytringsfriheden er ikke ubegrænset.

Hvis du krænker andre personer både i skoletiden og i din fritid, kan du komme i konflikt med skolens ordensregler og straffeloven. Det er derfor naturligvis forbudt at lægge krænkende billeder, videoer, underlødige kommentarer og historier om andre personer på Facebook eller andre sociale medier.

...

Sanktioner ved overtrædelse af skolens ordensregler

Hvis skolens ledelse skønner, at du ikke lever op til skolens studie- og ordensregler, kan skolen iværksætte sanktioner:

- Du kan få advarsler.
- Du kan få betingede sanktioner.
- (...)"

Af antimobbestrategien fremgår bl.a. følgende:

"Antimobbestrategi (...)

I henhold til Bekendtgørelse af lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø skal alle skoler have en antimobbestrategi.

...

Fornylelse, RESPEKT og ihærdighed!

En af skolens tre værdier er RESPEKT. Det følger af denne værdi, at vi på (gymnasiet X mfl.) ikke tolererer mobning. Skolen ønsker at sikre et godt og positivt læringsmiljø samt trivsel i pauser og fritid, så grundlaget for mobning ikke opstår. (...)

Definition af mobning

Mobning er systematisk forfølgelse eller udelukkelse af en enkelt person i en sammenhæng, som personen er nødt til at være en del af. En person er mobbet, når personen gentagne gange og over en vis tid bliver udsat for negative handlinger fra en eller flere personer. Mobning er ikke altid en bevidst handling.

Drillerier er mere spontane og tilfældige og formålet med drilleri er ikke udelukkelse fra fællesskabet. Konflikter er uoverensstemmelser om en bestemt sag mellem to mennesker, der begge er aktivt handlende i forhold til hinanden. Mobning er derfor ikke en konflikt, men et overgreb med en aktiv og en passiv deltager.

..."

2.3. Ytringsfrihed

2.3.1. Grundlovens § 77

Bestemmelsen i § 77 i grundloven (lov nr. 169 af 5. juni 1953) har følgende ordlyd:

”§ 77. Enhver er berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene. Censur og andre forebyggende forholdsregler kan ingensinde påny indføres.”

2.3.2. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10

Artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (herefter Menneskerettighedskonventionen) har følgende ordlyd:

”Artikel 10

Stk. 1. Enhver har ret til ytringsfrihed. Denne ret omfatter meningsfrihed og frihed til at modtage eller meddele oplysninger eller tanker, uden indblanding fra offentlig myndighed og uden hensyn til landegrænser. (...)

Stk. 2. Da udøvelsen af disse frihedsrettigheder medfører pligter og ansvar, kan den underkastes sådanne formaliteter, betingelser, restriktioner eller straffebestemmelser, som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, ter-

ritorial integritet eller offentlig tryghed, for at forebygge uorden eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden, for at beskytte andres gode navn og rygte eller rettigheder, for at forhindre udspredelse af fortrolige oplysninger, eller for at sikre domsmagtens autoritet og upartiskhed.”

Menneskerettighedskonventionen er inkorporeret i dansk ret ved lov nr. 285 af 29. april 1992 om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (nu lov-bekendtgørelse nr. 750 af 19. oktober 1998). Konventionen gælder således som lov her i landet.

Retten til ytringsfrihed er ikke en absolut rettighed, idet offentlige myndigheder i visse tilfælde kan foretage indgreb i ytringsfriheden. Det forudsætter, at betingelserne i artikel 10, stk. 2, er opfyldt (krav om lovhjemmel, anerkendelsesværdigt formål og proportionalitet).

Jon Fridrik Kjølbro, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere, 5. udgave (2020), s. 1090 ff., anfører, at adgangen til efter menneskerettighedskonventionens artikel 10, stk. 2, at underlægge ytringsfriheden begrænsninger og sanktioner skal *fortolkes indskrænkende, og at behovet for at gøre indgreb i retten til ytringsfrihed derfor skal godtgøres på en tilstrækkelig overbevisende måde, samt at der skal være et presserende socialt behov for indgrebet*. Det er i den forbindelse anført bl.a., at Menneskerettighedsdomstolen har udtalt, at ”der bør udvises den største forsigtighed, når der er tale om sanktioner, der er egnet til at afskrække pressen eller andre fra at deltage i en debat om emner af generel offentlig interesse”.

Hensynet til andre privatpersoner er et af de hensyn, der efter omstændighederne kan begrunde indgreb i ytringsfriheden.

3. X' synspunkter

X har i sine bemærkninger af 24. februar 2020 til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet i anledning af A's klage over skolens skriftlige advarsel af 16. januar 2020 anført bl.a., at skolen anså A's debatindlæg for ”krænkende/mobbende”, og at skolen vurderede, at det interne klasse- og skolemiljø vægtede højere end hensynet til A's ytringsfrihed, ”især da den generelle diskussion i opinionen kunne have været rejst uden gene for klassemiljøet og den enkelte forurettede elev”.

X har også anført, at det fremgik af klagen fra forælderen til eleven i A's klasse, at eleven også forud for debatindlægget den 26. december 2019 i Berlingske havde oplevet krænkende omtale fra A i forbindelse med gruppearbejdet.

Endvidere har X anført, at A på mødet den 13. januar 2020 med bl.a. rektor ikke anerkendte, at skolen betragtede hendes adfærd som et brud på skolens studie- og ordensregler vedrørende respekt og ytringsfrihed, og at det derfor var skolens klare vurdering, at A's "fastlåste opfattelse" af situationen gjorde, at "en mundtlig irrettesættelse ikke vil have en effekt ift. at få genetableret et godt klasse- og skolemiljø og at (...) vil fortsætte, hvis ikke skolen anvender en stærkere sanktion, der dog stadig kun er en advarsel, og skolen vurderer at dette er proportionalt med forseelsen".

I en udtalelse af 26. maj 2021 til mig har X desuden anført bl.a., at skolen over for A har givet udtryk for, at hun uden problemer kan give udtryk for sine generelle (politiske) holdninger, men at det skal ske med respekt for andre, og at den forurettede uden tvivl er genkendelig for klassen. At Berlingske lader opinionen ligge i en rettet version, taler ifølge skolen også for, at budskabet om gymnasielevernes (manglende) indsats står klart og tydeligt – også uden eksemplet. A kunne i stedet have skrevet "i min tid på gymnasiet har jeg oplevet tydelige eksempler på" eller lignende bredere vendinger, der ikke henviser til bestemte situationer og personer, der giver genkendelighed.

X har i den forbindelse tilføjet, at den opfatter det som en skærpende omstændighed i forhold til genkendelighed og identifikation, at der ydermere har været tydelige udfordringer i samarbejdet, som både klassens lærere og øvrige elever i klassen har været involveret i og bekendte med, under det forudgående gruppearbejde på skolen.

Endelig har X anført og redegjort nærmere for, at skolen har et særligt ansvar for, at der er rummelighed og plads til alle elever, når de er vurderet egnet til at gå på skolen, og at den konkrete sag havde indflydelse på undervisningsmiljøet både individuelt og kollektivt. Den anså det for sin pligt at sikre, at personfikseret og -rettet kritik fra en fagligt stærk elev til en fagligt svagere stillet elev, i det offentlige rum, ophørte. Efter skolens opfattelse var sanktionen proportional med forseelsen.

4. Styrelsen for Uddannelse og Kvalitets synspunkter

Som det fremgår i pkt. 1 ovenfor, anførte Styrelsen for Uddannelse og Kvalitet i afgørelsen af 4. september 2020, at det var styrelsens vurdering, at det forhold, at A lod debatindlægget offentliggøre i en landsdækkende avis, isoleret set – dvs. uafhængig af mobbepørgsmålet – havde været krænkende for den elev, som var omtalt i debatindlægget, og at det i kraft heraf var i strid med skolens studie- og ordensregler. Styrelsen lagde i den forbindelse vægt på, at den omtalte elev "uden tvivl blev eksponeret for sine holdkammerater på skolen m.fl.". Det var tilfældet, selv om hun ikke var navngivet i indlægget.

Det var endvidere styrelsens vurdering, at krænkelsen – selv med skyldig respekt for og hensyntagen til A's ytringsfrihed – i sig selv ville kunne begrunde skolens afgørelse i sagen.

I en udtalelse af 16. juni 2021 til mig har Styrelsen for Undervisning og Kvalitet anført bl.a., at det forhold, at en elevs ytringer fremsættes i en landsdækkende avis sammen med andet opinionsstof, ikke udelukker, at der i relevant omfang kan reageres over for ytringerne i henhold til skolens studie- og ordensregler.

Styrelsen er herudover enig med X i, at A's debatindlæg var krænkende i studie- og ordensreglernes forstand. Den deler skolens vurdering af, at A's politisk motiverede debatindlæg med enkle midler kunne tilpasses, "således at det ikke eksponerede og dermed udgjorde en krænkelse over for en enkelt elev, uden at det på nogen måde ville have svækket budskabet i indlægget".

Sammenfattende er det styrelsens vurdering, at X både har haft fornøden hjemmel og fornøden anledning til at iværksætte en skriftlig advarsel som reaktion på, at A i det politisk motiverede indlæg i Berlingske valgte at benytte et konkret identificerbart eksempel, som skolens ledelse opfattede som krænkende over for en af A's medelever og som havende betydning for undervisningsmiljøet i klassen og på skolen i øvrigt.

5. A's synspunkter

A har i sin udtalelse af 28. februar 2020 til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet anført bl.a., at hendes indlæg i Berlingske den 26. december 2019 var et indlæg i en aktuel politisk debat, navnlig debatten om det faglige niveau på de danske gymnasier. I indlægget var der et anonymiseret eksempel fra hendes egen hverdag, der indgik i en naturlig sammenhæng med indlægget i øvrigt. Indlægget måtte derfor vurderes som et samlet hele, og formålet med eksemplet var mindst lige så meget at problematisere lærerens manglende reaktion som den medstuderendes arbejdsindsats. A anførte også, at det er udgangspunktet i denne slags sager, at der er ytringsfrihed.

I din klage af 16. december 2020 til mig har du som repræsentant for A anført bl.a., at Styrelsen for Undervisning og Kvalitets afgørelse af 4. september 2020 "er en forkert hensynsafvejning, der ikke tillægger ytringsfriheden om politiske spørgsmål den fornødne vægt".

I dine supplerende bemærkninger af 4. august 2021 har du anført bl.a., at skolen og styrelsen synes "at lade pædagogiske hensyn gå forud for ytringsfriheden uden at muligheden for samspil har været afsøgt". Du mener navnlig ikke, at skolen har levet op til sine forpligtelser om at afmontere konflikten.

Det er din opfattelse, at X' skriftlige advarsel af 16. januar 2020 til A er i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 10, stk. 2, sammenholdt med det almindelige proportionalitetsprincip i dansk ret.

Du har anført, at en sådan indskrænkning af ytringsfriheden enten må have lovhjemmel eller i hvert fald være klart defineret og undergivet en indskrænkende fortolkning. Du mener, at hverken X eller Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har peget på en hjemmel eller argumenteret fyldestgørende for, hvornår hensynet til en anden elev kan føre til den retsvirkning, som myndighederne har angivet.

6. Min vurdering

6.1. Hvilke forhold tager jeg stilling til?

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har i afgørelsen af 4. september 2020 konstateret forskellige mangler ved skolens sagsbehandling. Manglerne knytter sig til spørgsmål om klagevejledning, partshøring, aktindsigt og begrundelse.

Styrelsen har imidlertid opretholdt skolens afgørelse, idet styrelsen finder, at skolen i kraft af den gennemførte klagesagsbehandling har haft lejlighed til at uddybe sin begrundelse for at have tildelt A en sanktion, og at A før styrelsens afgørelse har haft flere muligheder for at gøre sine synspunkter i sagen gældende.

Styrelsen har som nævnt i pkt. 1 og 4 ovenfor samtidig vurderet, at det forhold, at A lod det omtalte debatindlæg offentliggøre i en landsdækkende avis, isoleret set – dvs. uafhængigt af spørgsmålet om egentlig mobning – har været krænkende over for den elev, som var omtalt i debatindlægget, og at det i kraft heraf var i strid med studie- og ordensreglerne. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har således fundet, at der alene på baggrund af debatindlægget i Berlingske den 26. december 2019 var grundlag for at meddele A en skriftlig advarsel.

Min undersøgelse af sagen har på den baggrund koncentreret sig om, hvorvidt A's udtalelser i debatindlægget i Berlingske den 26. december 2019 (og BT den 29. december 2019) *i sig selv* gav X grundlag for at give hende en skriftlig advarsel for overtrædelse af X' studie- og ordensregler.

Efter tildelingen af den skriftlige advarsel har X – ud over debatindlægget – også peget på andre forhold som baggrund for den skriftlige advarsel til A. Skolen har således i sine bemærkninger af 24. februar 2020 til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet i anledning af klagen over advarslen anført, at den anden elev også i forbindelse med gruppearbejdet havde oplevet krænkende

udtalelser fra A. Endvidere har skolen i sin udtalelse af 26. maj 2020 til mig anført, at der under gruppearbejdet havde "været tydelige udfordringer i samarbejdet, som både klassens lærere og øvrige elever i klassen er involveret i og bekendte med".

Disse andre mulige udtalelser fra A's side er imidlertid ikke omtalt i begrundelsen for skolens afgørelse, ligesom de ikke er indgået i Styrelsen for Undervisning og Kvalitets vurdering af, at advarslen var berettiget.

Jeg har på den baggrund ikke taget stilling til, om sådanne andre forhold, eventuelt i sammenhæng med udtalelserne i debatindlægget, kunne have dannet grundlag for en skriftlig advarsel til A for overtrædelse af skolens studie- og ordensregler.

Jeg har heller ikke fundet anledning til at behandle spørgsmål om sagsbehandlingsmangler vedrørende bl.a. partshøring, partsaktindsigt og begrundelse i forbindelse med udstedelsen af advarslen, idet styrelsen som nævnt allerede har påtalt overtrædelser heraf.

6.2. Hjemmelsgrundlaget for den skriftlige advarsel

I medfør af § 43, stk. 3, i lov om gymnasiale uddannelser har børne- og undervisningsministeren udstedt bekendtgørelse om studie- og ordensregler m.v. i de gymnasiale uddannelser. Efter denne bekendtgørelses § 4 kan den enkelte institution fastsætte ordensregler om bl.a. almindelige og særlige normer for orden og samvær, herunder for elevernes adfærd uden for institutionen og i deres fritid. Elevernes adfærd i deres fritid kan dog kun være omfattet af ordensreglerne, når adfærden har haft direkte indflydelse på forholdene på institutionen.

Ved overtrædelser af mindre alvorlig karakter af disse regler kan institutionen give eleven en pædagogisk tilrettevisning og i andre tilfælde en skriftlig advarsel, jf. bekendtgørelsens § 5.

I "Studie- og ordensregler for (gymnasiet X mfl.)" er der i afsnittene "Ordensregler", "God adfærd" og "Adfærd på sociale medier mm." opregnet en række normer vedrørende bl.a. elevernes indbyrdes adfærd, jf. nærmere under pkt. 2.2.2 ovenfor. Det er således bestemt bl.a., at skolen lægger vægt på, at der udvises respekt for hinanden, og at der er en god omgangstone på skolen, at den gode adfærd også omfatter "adfærd i din fritid der kan påvirke trivsel og undervisningsmiljøet på skolen", og at "[d]u har lov at ytre dig og sige din mening, men du har også et ansvar, og ytringsfriheden er ikke ubegrænset", og hvis "du krænker andre personer både i skoletiden og i din fritid, kan du komme i konflikt med skolens ordensregler".

I afsnittet "Sanktioner ved overtrædelse af skolens ordensregler" er det endvidere anført, at hvis skolen skønner, at en elev ikke lever op til skolens studie- og ordensregler, kan skolen iværksætte sanktioner, herunder i form af en advarsel.

Det er på den baggrund min opfattelse, at X med hjemmel i § 43, stk. 3, i lov om gymnasiale uddannelser og § 4, stk. 2, i bekendtgørelse om studie- og ordensregler m.v. i de gymnasiale uddannelser kan sanktionere adfærd i form af en elevs ytringer om andre elever. Det gælder også for ytringer, der fremsættes uden for skolen, herunder i fritiden og i et offentligt medie, og det gælder, uanset om ytringerne måtte indeholde et politisk budskab, når blot ytringerne har haft direkte indflydelse på god orden på institutionen.

Spørgsmålet er herefter, om der var tilstrækkeligt grundlag for at give A en skriftlig advarsel for overtrædelse af X' studie- og ordensregler alene i anledning af udtalelserne i debatindlægget i Berlingske den 26. december 2019.

6.3. Den skriftlige advarsel af 16. januar 2020

6.3.1. Havde X anledning til at reagere over for debatindlægget?

Advarslen blev givet med henvisning til, at A havde overtrådt X' studie- og ordensregler vedrørende respekt for medstuderende, da skolen anså visse ytringer i debatindlægget for at være "krænkende og mobbende" over for den elev, der blev omtalt i afsnittet.

A's debatindlæg er et indlæg om det faglige niveau på de danske gymnasier. Hovedparten af indlægget har karakter af nogle generelle betragtninger. Disse betragtninger er illustreret gennem et eksempel fra et gruppearbejde, som efter det foreliggende var fra A's egen hverdag. Eksemplet indeholder ikke angivelse af navne på de involverede personer, herunder den elev fra A's klasse, der omtales.

A anfører imidlertid som led i beskrivelsen af eksemplet, at der i hendes gruppe var en "elev, der ikke laver noget", at "hendes ugidelighed over for gruppearbejdet" ender med at være de andre gruppemedlemmers problem, samt at "læreren pointerer, at vores gruppe er bedre tjent", hvis eleven ikke deltager. Endvidere må denne beskrivelse ses i sammenhæng med resten af debatindlægget, hvis overskrift er "Mine medstuderende er dovne, sløve og mangler respekt", og hvor der i tekstafsnittene tales om "luddovne elever" samt "sløve og ugidelige medstuderende, der sænker og ødelægger undervisningsniveauet så drastisk".

Da identifikation af den pågældende elev har været mulig for en række elever og lærere på skolen, finder jeg på den baggrund, at debatindlægget samlet

set har en sådan karakter, at jeg har forståelse for, at X ikke har ment at kunne sidde A's ytringer i debatindlægget overhørig.

Jeg har i den forbindelse ingen bemærkninger til X' synspunkt om, at skolen har et særligt ansvar for, at der er rummelighed og plads til alle elever, når de er vurderet egnede til at gå på skolen, og at den konkrete sag havde indflydelse på undervisningsmiljøet både individuelt og kollektivt.

Jeg bemærker desuden, at intet i sagen indikerer, at den tildelte advarsel herudover skulle være motiveret af, at A i indlægget rejste en generel debat om manglende faglighed mv. i gymnasiet og derigennem kritiserede X.

Endelig bemærker jeg, at X' beslutning om at reagere over for A som følge af hendes ytringer er truffet på baggrund af bl.a. en skolefaglig vurdering, herunder hensynet til at opretholde et godt klasse- og skolemiljø, og at det er anerkendt i bemærkningerne til § 43 i lov om gymnasiale uddannelser, at ytringer og adfærd i fritiden og uden for institutionens område kan have stor betydning for at kunne opretholde et godt og respektfuldt undervisnings- og læringsmiljø.

6.3.2. Kunne gymnasiet reagere i form af en skriftlig advarsel?

Spørgsmålet er herefter, om X lovligt kunne varetage de nævnte saglige hensyn ved udstedelse af en skriftlig advarsel til A efter § 5, stk. 2, i bekendtgørelse om studie- og ordensregler i de gymnasiale uddannelser.

Jeg bemærker i den forbindelse, at X i såvel selve advarslen som i den forudgående partshøring kun henviste til A's udtalelser i debatindlægget i Berlingske – men ikke til eventuelle andre handlinger og udtalelser fra hendes side – og at Styrelsen for Undervisning og Kvalitet som nævnt ovenfor i pkt. 4 og 6.1 har fundet, at der alene på baggrund af debatindlægget i Berlingske den 26. december 2019 var grundlag for at meddele A en skriftlig advarsel.

Vurderingen nedenfor angår således alene, om debatindlægget i sig selv kunne sanktioneres med en skriftlig advarsel, men ikke om andre forhold, eventuelt i sammenhæng med udtalelserne i debatindlægget, kunne have dannet grundlag for en skriftlig advarsel til A for overtrædelse af skolens studie- og ordensregler.

Det klare udgangspunkt er, at A har ytringsfrihed, også når hun ytrer sig som sket i debatindlægget i Berlingske den 26. december 2019. Skoleelever og studerende har ret til at udtale sig og herunder kritisere forhold, som de finder utilfredsstillende. I et tilfælde som det foreliggende – hvor der var tale om et generelt præget debatindlæg om et emne af almen interesse i et offentligt dagblad, som således ligger inden for ytringsfrihedens kerneområde – mener

jeg, at der må kræves tungtvejende grunde for at sanktionere ytringer med en skriftlig advarsel efter reglerne i gymnasielovgivningen.

Det følger således af Menneskerettighedsdomstolens praksis vedrørende menneskerettighedskonventionens artikel 10, stk. 2, at der bør udvises den største forsigtighed, når der er tale om sanktioner, der er egnet til at afskrække pressen eller andre fra at deltage i en debat om emner af generel offentlig interesse, jf. pkt. 2.3 ovenfor.

Endvidere følger det af gymnasielovens § 1, stk. 4, at gymnasiet skal give eleverne forudsætninger for aktiv medvirken i et demokratisk samfund, og det anføres i forarbejderne til bestemmelsen i gymnasielovens § 43, stk. 3, at "[a]lle sanktioner skal (...) stå i rimeligt forhold til de begåede overtrædelser af studie- og ordensreglerne og kan kun pålægges efter en konkret vurdering, jf. det forvaltningsretlige proportionalitetsprincip", samt at "proportionalitetsprincippet må føre til, at institutionernes ledere er særlig varsomme, når de påtænker at iværksætte foranstaltninger på baggrund af elevadfærd, der udvises uden for institutionen", jf. pkt. 2.1.1 ovenfor.

Som anført ovenfor har jeg forståelse for, at X og Styrelsen for Undervisning og Kvalitet ikke har ment at kunne sidde ytringerne overhørig. Jeg er også enig med X i, at den generelle problemstilling, som A ønskede at debattere, kunne have været rejst uden at udstille den medstuderende på den skete måde.

Jeg finder imidlertid samtidig, at det må tillægges betydelig vægt, at de pågældende ytringer fremkom som led i et debatindlæg om det faglige niveau på de danske gymnasier, hvor A fremsatte ønsker om andre rammer for læring, idet hun fremførte det synspunkt, at lærerne stiller for få krav til eleverne, med den virkning at uddannelsesniveaue sænkes.

Indlægget har i første række karakter af et generelt præget indlæg vedrørende et emne, som er af generel offentlig interesse, og hvor forfatteren udtrykker egne holdninger og erfaringer. Endvidere indgår eksemplet i debatindlægget som en eksemplificering af de generelle betragtninger, som A fremsætter i indlægget. Uanset at beskrivelsen af den medstuderende var kritisk og ubehagelig for den pågældende, kan man efter min opfattelse ikke tilside-sætte A's forklaring om, at formålet med eksemplet mindst lige så meget var at problematisere lærerens manglende reaktion som at kritisere den medstuderendes arbejdsindsats.

Endelig må det indgå i vurderingen, at X har oplyst, at A ikke tidligere er blevet sanktioneret for overtrædelse af skolens studie- og ordensregler, og at hun tilbød at deltage i et mæglingsmøde med den medstuderende.

På den baggrund er det efter en samlet vurdering min opfattelse, at der ikke alene med afsæt i A's udtalelser om en konkret elev i debatindlægget i Berlingske den 26. december 2019 (og BT den 29. december 2019) var grundlag for at give A en skriftlig advarsel for overtrædelse af X' studie- og ordensregler.

Det anførte er ikke til hinder for, at X på anden måde kunne have handlet i anledning af de pågældende ytringer i debatindlægget, eller at andre forhold, eventuelt i sammenhæng med udtalelserne i debatindlægget, kunne have dannet grundlag for en skriftlig advarsel til A for overtrædelse af skolens studie- og ordensregler.

Jeg har gjort X og Styrelsen for Uddannelse og Kvalitet bekendt med min opfattelse.

Da A ikke længere er elev på X, foretager jeg mig ikke mere i sagen.

Sagsfremstilling

A var i december 2019 elev på gymnasiet X.

Den 26. december 2019 bragte Berlingske et debatindlæg skrevet af A med overskriften "Mine medstuderende er dovne, sløve og mangler respekt". A var angivet som gymnasieelev på X og bestyrelsesmedlem i en navngiven politisk ungdomsorganisation.

Den 10. januar 2020 rettede Berlingske debatindlægget for at sikre, at "en elev, der kritiseres for ringe indsats i et gruppearbejde, ikke kan identificeres".

Den 13. januar 2020 skrev rektor for X til A, at skolen i anledning af debatindlægget i Berlingske den 26. december 2019 (og BT den 29. december 2019) havde modtaget en klage fra en forælder til en elev i A's klasse. A ville derfor blive indkaldt til en samtale for at få forelagt sagen og mulighed for at udtale sig. Hun havde desuden mulighed for – indtil den 14. januar 2020 kl. 22 – at sende sine skriftlige kommentarer til sagen. Rektor bemærkede, at skolen betragtede henvendelsen fra den pågældende forælder som "en mobbesag" og derfor handlede "efter skolens antimobbestrategi, skolens studie og ordensregler, samt lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø (LBK Nr. 316 af 05/04/2017)".

A sendte den 13. januar 2020 sine bemærkninger til rektor, og ifølge et håndskrevet notat med overskriften "Partshøring mdtl." blev der den 13. januar 2020 afholdt et møde mellem bl.a. A og rektor.

Den 16. januar 2020 meddelte X A en skriftlig advarsel.

A klagede den 22. januar og 17. februar 2020 til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet over den skriftlige advarsel og anførte bl.a., at debatindlægget i Berlingske den 26. december 2019 ikke var udtryk for mobning, og at hun havde brugt sin ret til ytringsfrihed.

Den 24. februar 2020 sendte X sine bemærkninger til klagen til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet og anførte bl.a. følgende:

"Skolen har lagt følgende til grund for afgørelsen:

Skolen gør ved møde d. 13-1-20 A opmærksom på at man d. 10-1-20 har modtaget en klage fra B's forælder på vegne af B foranlediget af A's opinion i Berlingske d. 26-12-19. Det fremgår af klagen fra B's forælder, at den forurettede part, B, ikke kun oplever krænkende omtale fra A's side i omtalen i Berlingske, men også har oplevet det på skolen i forbindelse med det forudgående gruppearbejde, der henvises til i A's opinion.

'Både A og B har i forbindelse med gruppearbejdet i december 2019 meddelt læreren, at samarbejdet var problematisk/ikke eksisterende.' udtaler B's forælder i klage d. 10-1-20

Fra lærerside understøttes dette billede af følgende udtalelse: 'De tre øvrige medlemmer i gruppen ønskede at ekskludere B fra gruppen. Argumenterne drejede sig om B's fravær i gruppen, og hendes manglende deltagelse i gruppens diskussioner om afviklingen af arbejdet.' (Skriftlig udtalelse fra lærer efter klage fra B 18-2-20)

At der har været tale om uoverensstemmelser imellem de to parter understøttes desuden af følgende fra A's klage af 22-1-20: '*Dermed ikke sagt, er det beklagelsesværdigt, at B føler sig så truffet, (...).*'

I klage af 17-2-20 skriver A selv at eleven var 'anonymiseret på en sådan måde, at kun personer, der i forvejen havde kendskab til sagen ville kunne vide, hvad der var tale om...'. Skolen vurderer, at det forudgående gruppearbejde og de omtalte konflikter gør, at B var genkendelig i skolemiljøet.

A medgiver på mødet den 13-1-20 at have skrevet opinionen i Berlingske d. 26-12-19. [rektor] og uddannelsesleder (...) anerkender på mødet at A har ytringsfrihed og at debatten om faglighed er relevant. Samtidig vurderer og forklarer skolen A, at den forurettede, B, i opinionen er anonym for avisens læsere, men genkendelig for skolens elever og muligvis også for andre. Skolen nævner for A, at Berlingskes ændring i teksten d. 10/1 2020 kunne støtte dette synspunkt. A anerkender på mødet ikke, at Berlingskes ændring i teksten kunne være udtryk for den opfattelse og fastholder at B's adfærd '*må have en konsekvens*'. (internt notat af 13-1-20 fremsendt ifm. Aktindsigt og redegørelse til STUK).

På mødet anerkender A derfor tydeligvis ikke at skolen betragter A's adfærd som et brud på skolens studie- og ordensregler vedr. respekt og ytringsfrihed, hvilket i øvrigt fastholdes i klage af 22-1-20: 'Jeg har ikke udtalt mig om nogen konkrete elever, blot generelle problematikker i gymnasiet, men skolen har trods det ageret på det som en mobbesag; at det er mobning af elev på skolen, der føler sig truffet - jf. skolens antimobbe-strategi, LBK Nr 316 af 05/04/2017 samt skolens studie og ordensregler. Jeg kan ikke se hvad jeg har gjort forkert ift. de pågældende bekendtgørelser, jeg er sanktioneret efter og af den grund ønsker jeg at klage'.

Det er derfor skolens klare vurdering, at A's fastlåste opfattelse af situationen, gør at en mundtlig irettesættelse ikke vil have en effekt ift. at få genetableret et godt klasse- og skolemiljø og at (...) vil fortsætte, hvis

ikke skolen anvender en stærkere sanktion, der dog stadig kun er en advarsel, og skolen vurderer at dette er proportionalt med forseelsen.

Skolen har ønsket et mæglingsmøde mellem A og B, men B ser sig ikke i stand til at deltage i sådan et møde som en ligeværdig part og A fastholder gentagne gange at retten til at ytre sig er vigtigere end hensynet til trivsel i klassen (hvor de begge går) og skolen, jvf klage af 17-2-20: 'Uanset, om det skulle findes, at skolens mobbestrategi danner relevant hjemmel for min advarsel, så mener jeg alligevel, at afgørelsen må være forkert, da der så ikke er taget behørigt hensyn til min ytringsfrihed, som altid må være et særdeles tungtvejende hensyn'.

...

På baggrund af dette anser skolen A's opinion for krænkende/mobbende og har vurderet at det interne klasse- og skolemiljø vægter højere end hensynet til A's ytringsfrihed, især da den generelle diskussion i opinionen kunne have været rejst uden gene for klasse miljøet og den enkelte forurettede elev.

Endvidere finder skolen, at det er en skærpende omstændighed at opinionen så sent som d. 21-2-20, i den oprindelige udgave, hvor B kan genkendes af skolens elever, stadig ligger på A's facebookside."

A sendte den 28. februar 2020 sine bemærkninger til X' bemærkninger af 24. februar 2020 til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet og anførte bl.a. følgende:

"Indledning

Jeg skrev et indlæg, som Berlingske Tidende bragte d. 26. december 2019, som er et indlæg i en aktuel politiske debat, navnlig debatten om det faglige niveau på de danske gymnasier. Der indgår i dette indlæg et eksempel fra min egen hverdag, som er det, der har givet anledning til denne sags rejsning. Eksemplet indgår i en naturlig sammenhæng som en eksemplificering af de generelle betragtninger i indlægget. Eksemplet er i øvrigt anonymiseret.

Det retslige spørgsmål

Udgangspunktet er i denne slags sager, at der er ytringsfrihed. Dette følger både af Den Europæiske Menneskerettighedskonventionens (EMRK) artikel 10, stk. 1, samt af Grundlovens (GRL) § 77. Der eksisterer visse undtagelser fra hovedreglen om ytringsfrihed efter EMRK art. 10, stk. 1.

Disse er beskrevet i denne artikels stk. 2. Det bemærkes, at undtagelser kræver hjemmel, og at denne skal være ganske klar.

...

For det første har mit eksempel en helt naturlig sammenhæng med mit øvrige indlæg, og må derfor behandles som et samlet hele. Formålet med eksemplet mindst lige så meget er at problematisere lærerens manglende reaktion, som B's manglende arbejdsindsats. Og dette formål kunne dårligt opnås på en lige så virkningsfuld måde uden eksemplet.

For det andet er henvisningen til skolens studie- og ordensregler så vag, at det ikke kan leve op til det særlige hjemmelskrav der gælder i sager som denne.

For det tredje sigter den refererede regel i mobbepolitikken tydeligvis til deling af private billeder, og spredning af rygter og sladder. Den slags indhold er ikke omfattet af ytringsfriheden, da denne ikke omfatter rent private forhold. Reglen er altså tydeligt anvendt ude af sin kontekst.

For det fjerde er det en usaglig sammenblanding af hensyn at sanktionere min brug af min ytringsfrihed til at forfølge et pædagogisk hensyn til samarbejde, som kunne have været forfulgt på langt mindre indgribende måder, f.eks. ved et mæglingsmøde.”

Den 4. september 2020 traf Styrelsen for Undervisning og Kvalitet afgørelse om at opretholde X's skriftlige advarsel af 16. januar 2020. Styrelsen anførte bl.a. følgende:

”Styrelsens vurdering:

Styrelsen finder det ud sagens samlede materiale godtgjort, at skolens afgørelse er begrundet i overtrædelse af skolens studie- og ordensregler. Det er samtidig styrelsens opfattelse, at skolen ikke med afgørelsen har anfægtet din ytringsfrihed, som der i sagens natur bør være vide rammer for.

Som det fremgår af bilag 2, har styrelsen konstateret forskellige mangler ved skolens sagsbehandling. Manglerne knytter sig til spørgsmålet om klagevejledning (side 9 øverst), partshøring (side 10 øverst), aktindsigt (side 11 nederst/12 øverst) og begrundelse (side 14 nederst/15 øverst).

Som anført opretholder styrelsen skolens afgørelse på trods af de konstaterede sagsbehandlingsmangler.

Styrelsen lægger i den forbindelse vægt på, at skolen i kraft af den gennemførte klagesagsbehandling har haft lejlighed til at uddybe sin grundelse for at have tildelt dig en sanktion – nemlig i sine bemærkninger til din klage. Dertil kommer, at du – tilsvarende i kraft af den gennemførte klagesagsbehandling – har haft flere muligheder for at gøre dine synspunkter i sagen gældende. Det gælder dels i selve din klage, dels i dine bemærkninger til skolens bemærkninger.

Styrelsen finder på den baggrund, at det samlede materiale giver styrelsen tilstrækkeligt grundlag for at vurdere sagens materielle indhold – også selvom der, jf. nedenfor, er visse dokumenter, som du endnu ikke har haft forelagt, hverken forud for skolens afgørelse eller efterfølgende i forbindelse med din aktindsigtsanmodning.

Det fremgår af skolens bemærkninger, at den har lagt til grund for sin afgørelse, dels at din reference til B i dit indlæg i Berlingske er krænkende for denne, dels at du også forud for dit indlæg i skoletiden har kommunikeret krænkende til/om B i skoletiden. Skolen finder, at det forhold, at B, selvom hun ikke er navngivet i dit indlæg, er genkendelig for personer med tilknytning til skolen, er medvirkende til at gøre omtalen krænkende.

Styrelsen vurderer, at de omstændigheder i sagen, der fremstår mindst belyst, er dem, der angår din adfærd over for B i perioden op til, at du får offentliggjort dit indlæg i avisen. Det er også i relation til disse omstændigheder, at den mangelfulde partshøring og aktindsigt kan have en reel betydning.

De nævnte omstændigheder er af væsentlig betydning i forhold til en vurdering af, i hvilket omfang du kan siges at have gjort dig skyldig i mobning af B, jf. i den forbindelse dét moment af gentagelse, som normalt antages at være en del af dette begreb. De ville også være af væsentlig betydning i forhold til eventuelle overvejelser om en mere indgribende sanktion end den, som denne klagesag angår.

Det er imidlertid styrelsens vurdering, at det forhold, at du lod offentliggøre det omtalte indlæg i en landsdækkende avis, *isoleret set* – dvs. uafhængigt af mobbspørgsmålet – har været krænkende over for B og i kraft heraf i strid med studie- og ordensreglerne. Styrelsen lægger i den forbindelse vægt på, at B, selvom hun ikke var navngivet i indlægget, uden tvivl blev eksponeret for sine holdkammerater på skolen m.fl. Dertil kommer, at hun ganske vist ikke direkte blev eksponeret over for offentligheden, men at hun alligevel indirekte kunne blive det, når personer fra skolemiljøet, som var bekendt med hendes identitet, omtalte sagen indbyrdes og over for tredjemand.

Det er endvidere styrelsens vurdering, at den krænkelse i sig selv godt vil kunne begrunde skolens afgørelse i sagen, selv med skyldig respekt af og hensyntagen til din ytringsfrihed.

Styrelsen lægger i den forbindelse vægt på, at den tildelte sanktion – en skriftlig advarsel – er den mildeste sanktion i studie- og ordensreglerne. Vi har forståelse for skolens udsagn i dens bemærkninger til din klage om, at en mundtlig irettesættelse – en 'pædagogisk tilrettevisning' i bekendtgørelsens forstand – ikke i situationen kunne anses for en tilstrækkelig effektiv reaktion på din krænkelse af B.

Det fremgår heraf, at skolen reelt har foretaget en konkret afvejning, hvori indgår et hensyn til din ytringsfrihed – en afvejning, som styrelsen er enig i. Styrelsen er omvendt ikke enig med dig i, at dit 'eksempel fra din egen hverdag' i dit 'indlæg i en aktuel politisk debat', som ifølge dig 'indgår i en naturlig sammenhæng som en eksemplificering af de generelle betragtninger i indlægget', nyder en sådan beskyttelse, at den, selvom den krænker B, ikke kan begrunde den af skolen valgte sanktion.

På baggrund af ovenstående opretholder styrelsen X' (...) afgørelse.

...

Vi har truffet vores afgørelse på baggrund af:

...

- § 2, stk. 1, nr. 2, og stk. 4, 1. pkt., § 4, § 5, stk. 2, § 8 og § 13 i bekendtgørelse om studie- og ordensregler m.v. i de gymnasiale uddannelser (bekendtgørelse nr. 1338 af 9. december 2019).

...

Bilag 2. Styrelsens vurdering af de retlige spørgsmål

...

Skolens afgørelse om tildeling af skriftlig advarsel

...

Styrelsen konstaterer, at det fremgår af skolens studie- og ordensregler, at skolen er opmærksom på, at ytringsfrihed er en grundlæggende ret-

tighed, som også gælder for elever på skolen, herunder når de kommunikerer om skolerelevante emner. Det fremgår også, at skolen tillige er opmærksom på, at ytringer ikke desto mindre altid sker under ansvar, så selvom en ytring er omfattet af ytringsfriheden, så kan den godt samtidig være regelstridig.

Det fremgår af sagens materiale, at du godt selv forstår, at en ytring principielt kan stride imod studie- og ordensreglerne, selvom den er omfattet af ytringsfriheden. Du mener imidlertid ikke, at dette er tilfældet for dit indlæg i Berlingske Tidende, og du peger berettiget på, at vurderingen af, om en given ytring er regelstridig eller ej, altid må bero på en konkret hensynsafvejning, hvor hensynet til ytringsfriheden naturligvis indgår med stor vægt.

Når du peger på, at din konkrete ytring fandt sted i et større velredigeret dagblad som indlæg i en aktuel politisk debat, som modsætning til f.eks. på din egen profil på et socialt medie (hvor du i øvrigt også har delt, og efter det oplyste fortsat i februar måned delte, indlægget fra Berlingske Tidende i sin oprindelige form), bør du samtidig være opmærksom på, at ytringen netop i kraft af det landsdækkende dagblad får en meget bred udbredelse, hvilket også bør være et moment i afvejningen.

...

I afgørelsen refererer skolen således alene *til* eksistensen af en klage fra B's mor, hvorefter dine udtalelser i Berlingske Tidende (og BT) opfattes som krænkende og mobbende i forhold til B, (...), *til* at du har været hørt, og *til* at skolen 'betragter henvendelsen fra B's mor som en mobbesag og derfor har ageret efter skolens antimobbestrategi, skolens studie og ordensregler, samt lov om elevers og studerende undervisningsmiljø'.

Det fremgår således ikke af afgørelsen, hvad skolens egen undersøgelse af sagen i forlængelse af klagen har afdækket, og hvad skolens egen vurdering nærmere går ud på, herunder af, hvilke(n) regel/regler du konkret har overtrådt. Det fremgår heller ikke, at skolen finder at have foretaget en afvejning, hvori indgår et hensyn til din ytringsfrihed."

På baggrund af en klage til Pressenævnet over, at Berlingske den 26. december 2019 bragte A's debatindlæg uden tilstrækkelig anonymisering og dermed i strid med god presseskik, afsagde Pressenævnet den 17. december 2020 en kendelse. I kendelsen er der anført bl.a. følgende:

*"God presseskik
A's debatindlæg af 26. december 2019*

...

Det er Pressenævnets opfattelse, at der i læserbrevsdebatten gælder vide rammer for debattens indhold, og at det enkelte medie er berettiget til at redigere debatten og til at bestemme, hvor længe et bestemt emne skal debatteres. Det er også nævnets opfattelse, at læserbreve/debatindlæg ofte indeholder mere vurderende og kommenterende bemærkninger end redaktionelle artikler.

Af den oprindelige udgave af A's debatindlæg fremgår følgende afsnit:

'For nylig havde vi i min klasse et tværfagligt forløb i grupper. Da jeg konfronterer min lærer med, at vi i min gruppe har en elev, der ikke laver noget, retfærdiggøres hendes handling ved, at læreren pointerer, at vores gruppe er bedre tjent, hvis situationen forbliver sådan. Hvorefter jeg fortæller ham, at hendes ugidelighed over for gruppearbejdet ender med at være vores problem, da vi har fået svækket gruppens arbejdskraft med 25 pct. Det var han uenig i.'

På baggrund af sagens oplysninger lægger Pressenævnet til grund, at den omtalte elev er B, der blev omtalt i A's debatindlæg uden at hun var bekendt hermed. Berlingske har beklaget den manglende sløring af B.

Tre medlemmer – (...) – udtaler:

Efter vores opfattelse hindrer sløringen af B, der ikke er nævnt med navns nævnelse i debatindlægget, genkendelse af hende i en videre kreds. Dog finder vi, at oplysningerne i ovennævnte afsnit afslører, at A kritiserer en konkret pige fra hendes gruppe, at gruppen kun består af 4 elever, og at gruppearbejdet var et tværfagligt forløb for nylig. Det er vores opfattelse, at oplysningerne vil kunne medføre genkendelse af B blandt elever, lærere og miljøet på X som den omtalte elev, '*der ikke laver noget*', og hvis '*ugidelighed*' svækker resten af gruppen. Der er således ikke sket en anonymisering af B's identitet, ligesom hverken B eller hendes mor (...) blev forelagt debatindlægget forud for offentliggørelsen.

Selv om B ikke kan genkendes i den bredere offentlighed, finder vi, at kredsen, der kan genkende hende, ikke er ubetydelig lille. Dertil er der tale om omtale af en ung pige under 18 år, der ikke forud for offentliggørelsen har haft kendskab til den kritiske omtale af hende i A's debatindlæg. Under hensyn til, at oplysningerne om B betragtes som skadelige, krænkende og agtelsesforringende for hende i en ikke ubetydelig grad, når afsnittet om gruppearbejdet læses i sammenhæng med resten af debatindlægget, udtaler vi kritik af Berlingske for at bringe debatindlægget

uden effektiv sløring af B. Allerede fordi vi udtaler kritik af utilstrækkelig sløring, og fordi B slet ikke burde have kunne identificeres ud fra oplysningerne i debatindlægget, udtaler vi ikke også kritik af manglende forelæggelse.”

Du klagede den 16. december 2020 på vegne af A til mig over X' skriftlige advarsel af 16. januar 2020 til A og Styrelsen for Undervisning og Kvalitets afgørelse af 4. september 2020 for så vidt angik opretholdelsen af skolens advarsel. Du anførte bl.a., at ”anvendelsen af skolens mobbestrategi enten er en kraftig udvidelse eller direkte forkert hjemmel til en advarsel” i sagen, og at styrelsens ”afgørelse er en forkert hensynsafvejning, der ikke tillægger yttringsfriheden om politiske spørgsmål den fornødne vægt”.

Den 18. januar 2021 sendte du mig supplerende bemærkninger til klagen og anførte bl.a. følgende:

”Bemærkningerne

1. Skolen anfører, at læserbrevet isoleret set (altså uden inddragelse af øvrige spørgsmål vedrørende forholdet mellem eleverne) giver grundlag for en advarsel. Denne påstand vil jeg gerne have en særskilt stillingtagen til.
2. Styrelsen anvender tilsyneladende skolens mobbepolitik som grundlag for advarslen. Dette mener jeg ikke er tilstrækkelig sikker hjemmel i sager, hvor modhensynet er yttringsfrihed jf. EMRK art. 10, stk. 2 ’foreskrevet ved lov’.
3. Skolen bygger dele af sin argumentation på, at B er genkendelig i skrivelsen. Dette er tilsyneladende et begreb fra medieretten. Jeg mener dog ikke, at dette kriterie har relevans i en sag om yttringsfrihed.”

I et brev af 26. april 2021 til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet anmodede jeg styrelsen og X om en udtalelse om sagen, herunder om de synspunkter, som var anført i dine henvendelser af 16. december 2020 og 18. januar 2021 til mig. Jeg bemærkede, at jeg forstod styrelsens afgørelse af 4. september 2020 således, at styrelsen fandt, at ”den skriftlige advarsel til A har kunnet baseres alene på hendes yttringer om den anden elev i debatindlægget i Berlingske, idet indlægget var krænkende for den anden elev og i kraft heraf i strid med studie- og ordensreglerne”.

I en udtalelse af 26. maj 2021 har X anført bl.a. følgende:

”Skolen har sanktioneret A (...) med hjemmel i skolens studie- og ordensregler.

Om Opinion bragt d. 26/12 2019 og den efterfølgende rettelse

Berlingske bringer d. 26/12 2019 (bilag 2) en opinion skrevet af A, hvor skolen betragter nedenstående indhold af opinionen, som krænkende for en bestemt medstuderende (...):

Det handler præcist om stykket 'For nylig havde vi i min klasse et tværfagligt forløb i grupper. Da jeg konfronterer min lærer med, at vi i min gruppe har en elev, der ikke laver noget, retfærdiggøres hendes handling ved, at læreren pointerer, at vores gruppe er bedre tjent, hvis situationen forbliver sådan. Hvorefter jeg fortæller ham, at hendes ugidelighed over for gruppearbejdet ender med at være vores problem, da vi har fået svækket gruppens arbejdskraft med 25 pct.'

Berlingske valgte 10/1 2020 at ændre i teksten (bilag 2b), *'for at sikre, at en elev, der kritiseres for ringe indsats i et gruppearbejde, ikke kan identificeres. Berlingske beklager, at indlægget blev bragt i sin oprindelige form.'*

Skolens sagsbehandling

Ved partshøringsmøde d. 13/1 2020 mellem A og skolen på baggrund af klagen fra B's forælder (bilag 3), berøres emnet om ytringsfrihed kontra respekt og hensyntagen til sine medstuderende. (bilag 4).

Skolen vurderer og formulerer på mødet overfor A, at hun uden problemer kan give udtryk for sine generelle (politiske) holdninger til danske gymnasieelevers indsats og danske gymnasieskolers manglende fokus på faglighed mm. Men skolen gør samtidig A klart, at det skal ske med respekt for andre, og at A overskrider skolens studie- og ordensregler, når hun inddrager et eksempel, hvor der skrives og beskrives et 'for nylig' overstået gruppearbejde, 'i min klasse' og negativt henviser til 'en elev', med pronomenerne 'hendes'. Skolen gentager forholdet mellem ytringsfrihed og respekt for medstuderende i svar til A på lectio (det studieadministrative system) d. 17/1 2020 (bilag 5).

Skolen påpeger overfor A, at den forurettede, B, i opinionen er anonym for avisens læsere, men uden tvivl genkendelig for klassen. En klasse kender efter halvandet års samvær udmærket hinandens styrker og svagheder, de kender gruppefordelingen i det netop overståede gruppearbejde, og da en del af gruppearbejdet er foregået på fællesarealer,

kan B også være genkendelig for andre af skolens elever. Skolen nævner for A, at Berlingskes ændring i teksten d. 10/1 2020 støtter dette synspunkt. At Berlingske lader opinionen ligge i en rettet version, taler for det skolen også har givet udtryk for: At budskabet om gymnasielevernes (manglende) indsats står klart og tydeligt – også uden eksemplet. A kunne i stedet have skrevet 'i min tid på gymnasiet har jeg oplevet tydelige eksempler på...' eller lignende bredere vendinger, der ikke henviser til bestemte situationer og personer, der giver genkendelighed.

Skolen opfatter det derudover som en skærpende omstændighed ift. genkendelighed og identifikation, at der ydermere har været tydelige udfordringer i samarbejdet, som både klassens lærere og øvrige elever i klassen er involveret i og bekendte med, under det forudgående gruppearbejde på skolen. Dette faktum beskrives også i klagen fra B's forælder (bilag 3).

Opinionens overskrift '*Mine medstuderende er dovne, sløve og mangler respekt*', samt følgende passus: '*Den gruppe, jeg henvender mig til, er de elever, der forstyrrer undervisningen, kommer for sent, ikke deltager i gruppearbejde, samt de der gør deres egen ugidelighed til deres medstuderendes problem*' kobles med det beskrevne gruppearbejde. Ordene 'doven, sløv og ugidelig' bliver dermed signifikante for den beskrevne ene elev i gruppearbejdet.

Derfor er der tale om krænkende udtalelser i Opinionen i sig selv, som yderligere forstærkes af det faktum, at den forudgående konflikt ikke efterlader nogen i, som minimum, klassekredsen i tvivl om hvem A beskriver i sin opinion.

A anerkender på mødet ikke, at Berlingskes ændring i teksten kunne være udtryk for den samme opfattelse som skolens, og fastholder, at B's adfærd '*må have en konsekvens*'. Denne holdning understøtter på parts-høringsmødet indtrykket af, at opinionsindlægget ikke kun har karakter af at 'gå efter bolden' (overordnet politisk budskab), men også at 'gå efter manden'. Dette er i skolens optik helt legitimt at gøre, hvis man gør det på rette sted, dvs. internt med en lærer og den pågældende medstuderende, men ikke i en landsdækkende avis.

Skolens viden om forhold omkring B

Skolens opmærksomhed på sagen/klagens indhold forstærkes yderligere af det faktum, at skolen er bekendt med, at (...)

Når A derfor i sin opinion skriver (...) Og det kan skolen ikke acceptere i denne kommunikationskanal. Her skal skolen gå ind og tage et ansvar

(...). Skolen må fastholde og håndhæve, at der skal være rummelighed og plads til alle elever (...), når de er vurderet egnet til at gå på skolen.

Skolen betragtede det derfor som sin pligt at sikre, at personfikseret og -rettet kritik fra en (...) elev til en (...) elev, i det offentlige rum, skulle ophøre, mens selve debatten om den manglende faglighed i gymnasiet på intet tidspunkt er blevet italesat i hverken partshøringsskrivelse eller i afgørelse (bilag 8 og 9). Debatten om den manglende faglighed i gymnasiet er en kendt debat i forvejen.

I både partshøring og afgørelse står, at 'udtalelserne opfattes krænkende og mobbende ift. den pågældende elev'. Det er altså specifikt den passus, der omhandler B, der reageres på fra skolens side – ikke på A's debatindhold eller indlæg generelt. Ligeledes fremgår følgende formulering begge steder: 'skulle du igen overtræde skolens studie- og ordensregler vedr. respekt for dine medstuderende'. Denne formulering dokumenterer yderligere, at det er A's formulering omkring den eksakte elev, der opfattes som disrespektfuld og krænkende – og at det er den, der er grundlag for sanktionen.

...

Det er skolens opfattelse på klagetidspunktet, at den konkrete sag har indflydelse på undervisningsmiljøet både individuelt og kollektivt.

...

Allerede i forbindelse med det konfliktfyldte gruppearbejde, som beskrives i opinionen, har eleven oplevet et pres i gruppearbejdet (bilag 7). Her har konflikten dog holdt sig indenfor gruppen og har ikke påvirket klassemiljøet.

I klagen fra B's forælder fremgår imidlertid (bilag 3), at konflikten på baggrund af opinionen i januar har bredt sig blandt de medstuderende, hvorved hele klassen involveres.

Det er også af denne grund skolen vil sikre, at der bliver etableret en dialog mellem de to parter, så konflikten mellem disse ikke bliver til en decideret klassekonflikt, med deraf følgende udfordringer. Det er nærliggende at forestille sig, at debatten og A's eksponering af B kan trække 2 fronter i klassen op. Det er også nærliggende at forestille sig, at der vil sidde andre elever, der vil være bekymrede for at blive beskrevet på samme måde på et offentligt medie, og som derfor vil mistrives fagligt og være hæmmet i deres deltagelse og udfoldelse i klassen og som vil være bekymret for, at der ikke er plads til forskellighed, (...)

Af samme grund fremlægger skolen i partshøringen krav om, at der skal være et mæglingsmøde, så trivsel og læringsmiljø kan genoprettes – først mellem de to piger – men sekundært, får ro på klassen ift ovennævnte. Dette anerkender A i svar på partshøring d. 13/12/20 (Bilag 6) – med følgende afslutning: *‘Jeg ser selvfølgelig gerne snarest muligt en løsning på problematikken, så vi begge igen kan trives i et godt læringsmiljø.’*

Om sanktionen

Skolen ønskede at kommunikere tydeligt overfor A, at der skal være plads til forskellighed, at der skal være plads til at give udtryk for sine holdninger, – men at det skal gøres på en respektfuld måde, der ikke udstiller eller krænker andre elever. Skolen ville rettelig med sin sanktion agere ift. A's overskridelse af studie- og ordensreglerne.

A medgiver på mødet den 13-1-20 at have skrevet opinionen i Berlingske d. 26-12-19, men A anerkender tydeligvis ikke at skolen betragter A's adfærd som et brud på skolens studie- og ordensregler vedr. respekt og ytringsfrihed. Det er derfor skolens klare vurdering på det pågældende tidspunkt, at A's fastlåste opfattelse af situationen, gør at en mundtlig irettesættelse ikke vil have en effekt ift. at få stoppet den umiddelbare personrettede krænkelser, samt få skabt et grundlag for at få genetableret et godt og trygt læringsmiljø for både A og B.

A viste i partshøring en åbning ift. forståelse for situationen, men dette modsvares af manglende handling ift. at slette den oprindelige opinion på sin hjemmeside og i stedet lægge den af Berlingske reviderede opinion op. (Skærmbillede af A's facebookside taget d. 21/2 2020 – bilag 10a). Den uredigerede opinion ligger i øvrigt stadig på A's facebookside pr 20/5 2021 (bilag 10b).

Skolen vurderer sanktionen proportional med forseelsen. Det er den rettelige sanktion overfor en elev hvorom det er konstateret at 'du har overtrådt gældende regler for god opførsel og godt samvær'.

A er ikke tidligere sanktioneret og en skriftlig advarsel er den mildeste sanktion en skole kan benytte. En advarsel bortfalder med skoleårets afslutning. Denne sanktion var derfor bortfaldet pr 30/6 2020 – dvs. inden STUKs afgørelse af sagen.”

I en udtalelse af 16. juni 2021 har Styrelsen for Undervisning og Kvalitet anført bl.a. følgende:

”STUK finder, at skolens udtalelse på tilfredsstillende vis belyser de overvejelser, som skolens ledelse har gjort sig, da den besluttede sig for at iværksætte sanktionen en skriftlig advarsel over for eleven A – en afgørelse, som styrelsen siden opretholdt, efter at afgørelsen var blevet påklaget til styrelsen.

Skolens udtalelse belyser bl.a., hvilke overvejelser der nærmere ligger bag, at skolens ledelse har fundet en enkelt passus fra A's indlæg i Berlingske Tidende krænkende over for en konkret medelev på skolen. Det fremgår i den forbindelse, at der var tale om (...)

Skolen redegør for, hvorledes den har vurderet, at A's politisk motiverede indlæg med meget enkle midler kunne tilpasses, således at det ikke eksponerede og dermed udgjorde en krænkelse over for en enkelt elev, uden at det på nogen måde ville have svækket budskabet i indlægget. Dette er en vurdering, som STUK deler, og det er – som det fremgår af det fremsendte materiale – også en vurdering, som Berlingske Tidendes redaktion har delt, eftersom avisen efterfølgende redigerede den pågældende passus i indlægget i netudgaven af avisen, samtidig med at den beklagede, at indlægget først var blevet offentliggjort i sin oprindelige form.

STUK finder, at A's politiske målsætning med indlægget står lige så tydeligt i den af Berlingske Tidende redigerede version af indlægget som i den oprindelige. Styrelsen har hverken i forbindelse med den oprindelige behandling af klagesagen eller i skolens udtalelse af 26. maj 2021 set nogen tegn på, at skolens ledelse har haft en intention om at lægge hindringer i vejen for A's mulighed for offentligt at fremsætte kritiske synspunkter om ledelsen og driften af X til understøttelse af hendes almindelige politiske opfattelse, men har alene grund til at antage, at ledelsen har forfulgt det hensyn til den involverede enkeltelev, som den selv har henvist til.

Skolen redegør også for, hvorfor den ikke fandt, at en pædagogisk tilrettelæggelse (jf. § 5, stk. 1, i bekendtgørelse om studie- og ordensregler m.v. i de gymnasiale uddannelser) ville have været en tilstrækkelig reaktion på den skete krænkelse, men at en skriftlig advarsel (jf. samme bekendtgørelses § 5, stk. 2) var påkrævet. I den forbindelse skal det nævnes, at en skriftlig advarsel er den eneste sanktion i bekendtgørelsens sanktionskatalog (som ud over skriftlige advarsler efter § 5, stk. 2, består af de sanktionstyper, der er opregnet i § 6, stk. 1), der ikke har en effekt i sig selv, men som alene tjener til at kunne danne grundlag for en optrapning af sanktionsanvendelsen i tilfælde af, at studie- og ordensreglerne overtrædes igen (jf. § 8, nr. 3, 2. pkt.).

Det skal tillige fremhæves, at det af den konkrete skriftlige advarsel, som blev tildelt A, fremgik, at skulle hun *'igen overtræde skolens studie- og ordensregler vedr. respekt for [hendes] medstuderende, så vil [skolen] se [sig] nødsaget til at iværksætte skrappe sanktioner fra studie- og ordensreglerne'*. Den potentielle betydning af den skriftlige advarsel – som i øvrigt, jf. skolens udtalelse af 26. maj 2021, er bortfaldet med skoleårets afslutning – var således eksplicit begrænset til at angå eventuelle nye tilfælde af krænkende adfærd over for A's kammerater, og det var dermed ikke meningen, at den i tilfælde af andre typer af brud på studie- og ordensreglerne skulle kunne have den optrapningseffekt i forhold til sanktionsanvendelsen, som er nævnt ovenfor.

Det er ovenstående overvejelser, som efter STUK's vurdering viser, at skolen har haft foretaget en konkret afvejning, hvori indgår et hensyn til A's ytringsfrihed. Styrelsen finder ikke, at det forhold, at en elev er ungdomspolitikker eller i det hele i forbindelse med konkrete ytringer fremsætter et politisk budskab, gør, at det er udelukket for en skoles ledelse at drage eleven til ansvar for ytringer, hvis der i øvrigt er anledning hertil. Tilsvarende er det styrelsens opfattelse, at det forhold, at en elevs ytringer fremsættes i en landsdækkende avis sammen med andet opinionsstof, ikke udelukker, at der i relevant omfang kan reageres over for ytringerne i henhold til skolens studie- og ordensregler – ligesom der kan, hvis de fremsættes eksempelvis i et skoleblad eller på de sociale medier.

STUK er enig med skolen i dens udsagn om, at en skole har et særligt ansvar for at (...) således at der er rummelighed og plads til alle elever (...) når de er vurderet egnet til at gå på skolen, jf. også § 1, stk. 1-2, i lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø. Styrelsen vil tilføje, at det følger af lov om de gymnasiale uddannelser, at det er en del af uddannelsernes formål, at eleverne skal lære at opføre sig ordentligt og have empati for andre (jf. § 1, stk. 3, 1. pkt.: *'Uddannelserne skal have et dannesperspektiv med vægt på elevernes udvikling af personlig myndighed. Eleverne skal derfor lære at forholde sig reflekterende og ansvarligt til deres omverden: medmennesker, natur og samfund samt til deres udvikling.'*). Det er styrelsens vurdering, at skolen med sin dialog med og reaktionen over for A i den konkrete situation har handlet i overensstemmelse med denne fordring, og at skolen har afgjort sanktionssagen proportionalt.

Uagtet at den omtalte passus i A's indlæg ikke (i al fald, hvis der ses bort fra brugen af ordet 'ugidelighed') indeholder deciderede ringeagtstyrringer mod den relevante medelev, er STUK enig med skolen i, at der i indlægget sker en kobling mellem den konkrete situation og indlæggets mere generelt holdte kritik af, at en række af A's skolekammerater er

'dovne' og 'sløve' m.v., hvorved også denne karakteristik fremstår rettet mod den konkrete elev.

STUK anser det for muligt, at A ikke nødvendigvis på tidspunktet for aflevering af sit indlæg til Berlingske Tidende har gjort sig det fuldstændig klart, at hun, når hun nævner en situation, som ikke vil være avisens almindelige læsere bekendt, og hvor den omhandlede medelev ikke er navngiven, så er der tale om, at vedkommende elev alligevel vil være (direkte eller indirekte) identificerbar for elever, lærere og andre med tilknytning til skolen. Muligvis har A af denne grund ikke på dette tidspunkt været fuldt ud opmærksom på, at hendes ytring var krænkende i studie- og ordensreglernes forstand. Hvis dette har været tilfældet, understreger det igen, at den valgte sanktion – en skriftlig advarsel – har været velbegrundet, idet den som nævnt ikke har nogen effekt i sig selv, men kun i tilfælde af eventuelle nye overtrædelser af studie- og ordensreglerne (jf. i den forbindelse også klagers pkt. 1 i brevet af 18. januar 2021: *'Skolen anfører, at læserbrevet isoleret set (altså uden inddragelse af øvrige spørgsmål vedrørende forholdet mellem eleverne) giver grundlag for en advarsel. Denne påstand vil jeg gerne have en særskilt stillingtagen til.'*).

...

Sammenfattende er det STUK's vurdering, at X både har haft fornøden hjemmel og fornøden anledning til at iværksætte en så mild sanktion som en skriftlig advarsel som reaktion på, at A i det politisk motiverede indlæg i Berlingske Tidende valgte at benytte et konkret identificerbart eksempel, som skolens ledelse opfattede som krænkende over for en af A's medelever og som havende betydning for undervisningsmiljøet i klassen og på skolen i øvrigt."

I et brev af 4. august 2021 har du bemærket bl.a. følgende til X' og Styrelsen for Undervisning og Kvalitets udtalelser af 26. maj henholdsvis 16. juni 2021:

"Vurderingen af ytringens effektivitet

Spørgsmålet går grundlæggende på, om det trykte er inden for grænserne af A's ytringsfrihed eller ej. Skolen og styrelsens pointe om, at det samme budskab kunne have været nået med andre midler – en anderledes formuleret tekst – er derfor principielt uden interesse.

En sådan vurdering vil være omgærdet med så meget usikkerhed, at det nærmer sig ren spekulation. En sådan kontrafaktisk vurdering af ytringens effektivitet kan ikke kræves af private borgere under sanktionsansvar.

...

Ad fortolkningen af ordlyden

Jeg mener, at det er åbenlyst, at anti-mobbestrategiens passus om 'at lægge eller dele krænkende eller diskriminerende tekst eller billeder...' lægger op til chikanøs adfærd af en art som ikke har noget samfundsrelevante sigte. Denne anvendelse må falde, hvis der anlægges en indskrænkende fortolkning af reglens anvendelse.

Ad det materielle krav i EMRK art. 10, stk. 2

Der sigtes her især til 'nødvendigt i et demokratisk samfund'. Her synes skolen og STUK at lade pædagogiske hensyn gå forud for ytringsfriheden uden at muligheden for samspil har været afsøgt. Jeg mener navnlig ikke, at skolen har levet op til sine forpligtigelser til at afmontere konflikten. Dette hverken før (ved henvendelsen til læreren), eller efter (ved muligheden for konfliktmægling, som skolen ikke fulgte til dørs).

...

Hensigt eller virkning

Skolen nævner, at den ikke har haft til hensigt at forhindre A's mulighed for at debattere skolens tilrettelæggelse af undervisningen. Uanset, om skolens fortolkning af reglen i øvrigt, skal der tages udgangspunkt i den effekt reglen har, og ikke skolen subjektive intention.

Skolen og Styrelsen er som myndigheder ansvarlige for advarslens afskrækkende virkning, også selvom denne ikke har været tilsigtet. Og selv hvis der skal forelægges uagtsomhed, burde både skolen og STUK være bekendt med, at en advarsel ville have en sådan effekt.

B's genkendelighed

Skolens og STUK's bemærkninger om B's genkendelighed synes mærkværdige. På den ene side anerkendes det, at ingen videre kreds er blevet bekendt med B's identitet, samtidigt med, at det anføres, at eleverne i klassen er opmærksomme på, at der muligvis er uoverensstemmelser. Det er på den baggrund svært at gennemskue, hvad det præcist er for en interesse, der sigtes til at varetage ved at begrænse læserbrevet.

Det synes at især STUK ikke sonderer imellem regler fra menneskerettighedernes ytringsfrihed og presseretlige og -etiske regler om genkendelighed. Hvis B's genkendelighed er retligt problematisk, behandles dette formentligt rigtigst efter injurielovgivningen.

Det bemærkes, at pressenævnet har behandlet sagen, men at dette er sket uden A's medvirken som hverken part eller vidne (efter det mig oplyste). Hvis sådanne presseretlige betragtninger har spillet en afgørende

rolle, burde dette under alle omstændigheder have været tydeligere anført, især hvilke konsekvenser der drages heraf.

Berlingskes rettelse

Det er skolens og STUK's opfattelse, at Berlingskes efterfølgende redigering skal ses som udtryk for, at avisen anerkender, at udtalelsen er af en problematisk. Dette er dog ikke ensbetydende med, at artiklen er problematisk af grunde, som er relevante for denne sags afgørelse.

Berlingske er en privat virksomhed, der kan have mangfoldige – eventuel rent forretningsmæssige – interesser i en efterfølgende redigering som sket. Dette siger altså intet om den juridiske vurdering af sagen, og kan ikke tillægges betydning for sagens afgørelse.

...

For det første må en sådan indskrænkning af ytringsfriheden enten have lovhjemmel, eller i hvert fald leve op til de almindelige regler for en undtagelse til hovedregler: Klart defineret og undergivet en indskrænkende fortolkning. Det kan kort konstateres, at hverken skolen eller STUK har påpeget en hjemmel, eller argumenteret fyldestgørende for, hvornår den omtaltes sårbarhed kan have den påberåbte retsvirkning.

...

Konfliktmæglingen

Det bemærkes, at skolen foreslog konfliktmægling, og at A stillede sig positivt over for denne tilgang. Skolen fik dog af ikke gjort mere ved dette.

Dette kunne have været en acceptabel og proportionel løsning på de negative konsekvenser, som selv en berettiget ytring kan afstedkomme. Det kan på denne baggrund forekomme besynderligt, at A skal lide under skolens manglende iværksættelse af sådanne foranstaltninger, som disse endda selv foreslog.

Det fremstår derfor uproportionalt at forbigå dette skridt til trods for den sanktioneredes samarbejdsvilje. Denne manglende proportionalitet mener jeg i sig selv bør føre til sanktionens ugyldighed, da mindre indgribende tiltag som absolut hovedregel skal være afprøvede, med mindre disse indlysende ville have været virkningsløse. Dette kan ikke siges at være tilfældet, da skolen som beskrevet selv indlod sig på en sådan ordning.

...

Sammenfattende mener jeg, at der er grundlag for at tilsidesætte sanktionen som ulovlig som stridende imod EMRK art. 10, stk. 2 sammenholdt med det almindelige proportionalitetsprincip i dansk ret, samt at skolen samt STUK bør kritiseres for ikke at have inddraget disse hensyn på en tilstrækkelig måde.”

Den 9. september 2021 sendte jeg en kopi af dine bemærkninger af 4. august 2021 til X og Styrelsen for Undervisning og Kvalitet til orientering.